

עניינים תוכן

מבוא	2
פרק ראשון : תפיסה רעיונית של אל קאעידה ודאע"ש	3
פרק שני אל קאעידה	9
הקמה והתפתחות הארגון	9
תפיסה רעיונית של הארגון	10
דפוסי פעילות עיקריים	12
פרק שלישי : דאע"ש	14
הקמה והתפתחות	14
תפיסה רעיונית	16
דפוסי פעילות עיקריים	17
פרק שלישי : דיון משווה בין הארגונים	19
סיכום	22
ביבליוגרפיה	23

מבוא

ארגוני הטרור אל קאעידה והמדינה האסלאמית, הם ארגוני טרור סלפי ג'יהאדיסטים אשר מבקשים להגשים את תפיסת העולם שלהם ולשנות את המציאות של כדור הארץ בעת המודרנית. אל קאעידה הוא ארגון אשר הוקם על ידי עבדאללה עזאם בשנת 1988 והמדינה האסלאמית הוא ארגון אשר יצא מתוך אל קאעידה בשנת 2004 בשל סכסוכים פנימיים ולא בשל אי התאמה אידיאולוגית.

לתנועות אלו קדם רקע אידיאולוגי אשר נוסח על ידי אישים כמו אל מודודי וסייד קוטב. דמויות אלו יצרו את תפיסת העולם הרדיקלית של דת האסלאם אשר מתנגדת לדמוקרטיה, שלטון החוק המערבי ושאר הערכים של העולם המערבי. תנועות רדיקליות אשר מבקשות לשנות את תמונת המצב הפוליטית בעולם היו קיימות עוד קודם לכן אולם קוטב היה האחד הראשונים אשר קרא לפעילות אלימה נגד המשטר הקיימים, הן הזרים והן המוסלמים, כדי להביא למהפכה אסלאמית שתכפה את יישום חוקי השריעה ותתנער מאמות המוסר של העולם המערבי.

למרות דמיון זה בין שני הארגונים היו גם נקודות שוני אשר הבדילו בין הקבוצות השונות. עבודה זו תבקש לעמוד על ההבדלים בין ארגון אל קאעידה ובין דאע"ש ותתאר גם את נקודת הדמיון בין שני הארגונים. שאלת המחקר של העבודה תהיה:

מה הדומה והשונה בין ארגון אל קאעידה ובין ארגון דאע"ש?

על מנת לענות על שאלת המחקר הפרק הראשון של העבודה יתאר את הרקע האידאולוגי אשר עומד מאחורי הקמת שני הארגונים הללו. פרק זה יתאר את הגישות השונות שיצרו הוגי דעות מוסלמים קיצוניים ואשר ביקשו ליצור שינוי במציאות החיים של העולם הערבי בתחילת המאה הקודמת ובעיקר לאחר חתימת ההסכמים של סייקס פיקו, אשר יצרו את מדינות הלאום הערביות- מדינות אשר המוסלמים הקיצוניים ראו בהם יצירים מלאכותיים ולא ערבים קלסיים. הפרק השני של העבודה יעסוק בארגון אל קאעידה עצמו. הפרק יתאר את ההקמה של הארגון, את התפיסה הרעיונית שלו ואת דפוסי הפעולה העיקריים שלו. הפרק השלישי של העבודה יעסוק בארגון דאע"ש. הוא יתאר גם כן את ההקמה שלו, את התפיסה הרעיונית ואת דפוסי הפעולה העיקריים שלו. לבסוף אערוך פרק דיון קצר אשר יעמוד על הדומה ועל השונה בין שני הארגונים.

פרק ראשון: תפיסה רעיונית של אל קאעידה ודאע"ש

פרק זה יתאר את התפיסות הדתיות והאידיאולוגיות של התנועות. הפרק יתאר את התפיסות הדתיות אשר עומדות מאחורי ההקמה של הארגונים הללו.

התפיסה האידיאולוגית אשר עומדת מאחורי התפיסה הרעיונית של הארגונים אל קאעידה והמדינה האסלאמית היא התפיסה האידיאולוגית של האסלאם הקיצוני (בן סימון, 2011). האסלאם הקיצוני הוא תנועה מוסלמית אשר מבקשת להתנגד למגמות מודרניות של העולם המערבי ומבקשת להחזיר עטרה ליושנה מבחינת הדרך המוסלמית של החברה הערבית ובכלל. ניתן להגדיר את אסלאם הקיצוני כך:

" אסלאם קיצוני הוא: כל ביטוי של האסלאם המתנגד לדמוקרטיה, שלטון החוק, חירות הפרט, כבוד הדדי וסובלנות לדתות ואמונות שונות. (Cock, 2015, p 103).

הגדרה זו מראה גם כי לאסלאם הקיצוני יש שני מאפיינים בולטים אשר מבוססים על האידיאולוגיה האסלאמית. האחד הוא שימוש בשיטות אלימות כדי להגיע למטרה מסוימת, לדוגמה הג'יהאד הסלפי הוא סוג של אסלאם קיצוני. השני הוא אימוץ גישה של פונדמנטליזם אסלאמי שהוא למעשה תפיסה שמרנית של האסלאם ופירוש פרימיטיבי של הדת המוסלמית.

חוקרי תנועת מחאה מוסלמית (Fishman, 2016) השתמשו במונח פונדמנטליסטים, אשר היה שייך במקור לתנועות נוצריות פרוטסטנטיות, כדי לאפיין את תופעת החזרה לדת בצורה קיצונית ולא מתפשר בחברות מוסלמיות. המוסלמים אשר קוראים לקרוא מחדש את המקורות הדתיים בהתאם לרוח התקופה עושים שימוש בסמלים ואירועים מוסלמים כדי להפיץ את הרעיונות שלהם וכדי לבסס את הלגיטימיות של התנועה שלהם. חלק מן החוקרים מתייחסים לתופעת האסלאם הקיצוני בתור תופעת האסלאמיים.

האסלאמיזם מבטא את התופעה שבה האסלאם חוזר למרכז המיינסטרים של החברה המוסלמית בתור מערכת מכוננת של אמונות וציווים אשר מעצבים את חיי החברה. לפי בעלי תפיסה זו האסלאם לא יכול להפריד את הדת מן המדינה. על המדינה להיות מוסלמית ולא לנתק את עצמה מן המסורת ומן החברה שממנה היא נוצרה. לדידם האסלאם הוא הפתרון לכל הבעיות של החברה ולכל הבעיות של החברה המודרנית (ליטבק, 1997).